

Wymagania edukacyjne z wiedzy o społeczeństwie dla klasy I

Tematyka	Wymagania edukacyjne
<p>1. Młody obywatel w urzędzie.</p>	<p>- uczeń zna: warunki jakie musi spełnić obywatel, aby wziąć udział w wyborach, urząd, w którym można uzyskać dowód osobisty, prawo jazdy, zarejestrować motocykl i samochód oraz sposób, w jaki się to robi;</p> <p>- uczeń rozumie: zasady nabywania obywatelstwa polskiego i unijnego, procedury odwoławcze w sytuacji, gdy obywatel nie zgadza się z decyzją urzędu;</p> <p>- uczeń potrafi: uzyskuje informację publiczną na zadany temat w odpowiednim urzędzie, sporządzać urzędowy wniosek oraz składa skargi i odwołania.</p>
<p>2. Prawo i sądy.</p>	<p>- uczeń zna: definicję prawa, źródła prawa, uczestników procesu sądowego (cywilnego i karnego), przebieg cywilnego i karnego procesu sądowego, główne prawa przysługujące ofierze, sprawcy i świadkowi;</p> <p>- uczeń rozumie: istotę podstawowych zasad prawa, takich jak: prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma przestępstwa bez ustawy, nieznajomość prawa szkodzi, konsekwencje łamania podstawowych zasad prawa, potrzebę niezależności i niezawisłości sędziów, znaczenia mediacji jako alternatywnej formy rozwiązywania sporów pomiędzy stronami w procesie cywilnym;</p> <p>- uczeń potrafi: wskazać różnice między normami prawnymi a normami religijnymi, moralnymi; i obyczajowymi, odnaleźć wskazane akty prawne, interpretować proste przepisy prawne, opisać różnice między prawem cywilnym, karnym i administracyjnym, wskazać w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnych spraw, sformułować pozew w wybranej sprawie cywilnej, sporządzić zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.</p>
<p>3. Bezpieczeństwo.</p>	<p>- uczeń zna: najważniejsze zadania prokuratury i policji, uprawnienia policjantów i innych służb porządkowych, przestępstwa, których ofiarami padają najczęściej młodzi ludzie, sposoby uniknięcia przestępstwa, przepisy prawne dotyczące sprzedaży i konsumpcji alkoholu, papierosów oraz narkotyków;</p> <p>- uczeń rozumie: zasady odpowiedzialności nieletnich przestępców (rozróżnia środki wychowawcze i poprawcze), konsekwencje łamania przepisów prawnych dotyczących sprzedaży alkoholu, papierosów oraz narkotyków;</p> <p>- uczeń potrafi: pozyskać informacje na temat przestępczości w swojej okolicy poprzez</p>

	<p>nawiązanie bezpośredniego kontaktu (osobistego, telefonicznego lub mailowego) z funkcjonariuszem policji (np. dzielnicowym), formułować notatki lub sporządzać wykres dotyczący przestępczości w swojej okolicy na podstawie informacji uzyskanych od funkcjonariusza policji, rozpoznać przejawy naruszenia uprawnień przez policjantów i inne służby mundurowe.</p>
<p>4. Edukacja i praca w Polsce i Unii Europejskiej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uczeń zna: prawa i obowiązki ucznia, ogólne warunki podejmowane przez młodych Polaków nauki w Unii Europejskiej, zasady bezpiecznego podróżowania po Europie i świecie (np. jak unikać ryzyka, jak postępować w razie kradzieży lub wypadku, w jaki sposób uzyskać pomoc, w tym opiekę zdrowotną) możliwości zarabiania przez młodych ludzi, rodzaje umów, jakie mogą zawierać osoby podejmujące pracę, zasady opodatkowania uzyskanych dochodów; - uczeń rozumie: skutki wejścia Polski do strefy Schengen; - uczeń potrafi: wyszukać przepisy prawa oświatowego określające prawa i obowiązki ucznia (np. w ustawie, statucie szkoły) oraz przepisy zawarte w innych aktach prawnych (np. w Konstytucji RP) gwarantujące prawa ucznia, rozpoznać przypadki naruszania praw ucznia, omówić na wybranych przykładach zasady przyjmowania do szkół wyższych, wyszukać szczegółowe informacje dotyczące warunków podejmowania nauki przez młodych Polaków w wybranym państwie Unii Europejskiej, wykorzystując informacje z Internetu, omówić ogólne zasady podejmowania pracy i zakładania własnych przedsiębiorstw w Unii Europejskiej, sporządzić Europass- CV.
<p>5. Prawa człowieka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uczeń zna: historię praw człowieka, generacje praw człowieka, podstawowe prawa i wolności człowieka, dokumenty dotyczące praw człowieka i postanowienia najwyższych z nich (Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Konwencji o Prawach Dziecka; - uczeń rozumie: cechy praw człowieka: powszechność, przyrodzoność i niezbywalność; - uczeń potrafi: znaleźć w środkach masowego przekazu (w tym w Internecie) informacje o przypadkach łamania praw człowieka na świecie, wziąć udział w debacie klasowej, szkolnej lub internetowej na temat praw i wolności obywatelskich, wyjaśnić na czym polega prawo do prywatności, w tym prawo do ochrony danych osobowych, wyjaśnić, jakie prawa mają obywatele w kontaktach z mediami.
<p>6. Ochrona praw i wolności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uczeń zna: główne środki ochrony praw i wolności w Polsce, sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka

- **uczeń rozumie:** znaczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, potrzebę przeciwstawiania się przejawom rasizmu, szowinizmu, antysemityzmu i ksenofobii;

- **uczeń potrafi:** analizować działania podejmowane przez jednostki i organizacje pozarządowe w celu obrony praw człowieka (na wybranych przykładach), wskazać przejawy rasizmu, szowinizmu, antysemityzmu i ksenofobii, zredagować prostą skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka (według wzoru), znaleźć informacje o naruszaniu praw człowieka w wybranej dziedzinie (np. praw kobiet, praw dziecka, wolności wyznania, prawa do edukacji, praw humanitarnych), przedstawić możliwości zaangażowania się w działania na rzecz równości i tolerancji, zaprojektować działania, które mogą zaradzić naruszaniu praw człowieka w wybranej dziedzinie.